

Vrsta z naslovnice

NAVADNI NETOPIR (*MYOTIS MYOTIS*)

Jana Mlakar

Navadni netopirji so največji netopirji v Sloveniji, saj meri njihov razpon prhuti med 35 in 45 cm. Prepoznamo jih po kratkem in širokem nosu, po dolgih in širokih uhljih, ki imajo na notranji strani 7-8 prečnih gub. Poklopec je na bazi širok in komaj doseže polovico dolžine uhlja. Vrh poklopca ima običajno temno piko. Dlaka je gosta in kratka, na bazi rjavo obarvana. Na hrbtne strani je svetlosiva do rjava, na trebušni pa belosiva. Nos, uhlja in prhuti so sivorjave. Mladiči so temnejši in bolj sivi. Prhuti so široke. Nadlaktna opna (endopatagij) se začne na bazi prstov nog. Ostroga se širi preko polovice roba repne opne.

Navadni netopir. (foto: Primož Presetnik)

Zamenjamo ga lahko z ostrouhim netopirjem (*Myotis blythii/oxynathus*), čigar ušesa so krajša od 26 mm in opazno bolj ravna. Uhelj je bolj zašiljen in poklopec ožji. Tudi nos je ožji in navidez daljši. Ločimo ju lahko tudi po številu prečnih gub na uhljih, saj naj bi jih imel ostrouhi netopir manj (5-6), in po piki na tragusu, katere ostrouhi netopir nima.

Navadni netopir živi v Evropi od Iberskega polotoka do Ukrajine, v Turčiji in na Bližnjem vzhodu. Najseverneje je bil najden na Švedskem in v Latviji. V

Veliki Britaniji je izumrl. Ogrožen je na severozahodu Evrope (Francija, Belgija, Nizozemska). V Srednji Evropi so se populacije v zadnjih 40 letih zmanjšale za 80 %.

Rad ima toplejša okolja. Severneje se zadržuje v stavbah, južneje pa v jamah. Porodniške kolonije naredi v toplih podstrežjih in cerkvenih zvonikih, kjer segajo temperature do 45°C. Redkeje najdemo posamezne osebke v drevesnih duplih. Prezimuje v jamah, rudnikih in kletah pri temperaturi med 7 in 12°C. Skrit je v špranjah in razpokah ter drugih bolj zaščitenih predelih. Pogosto so združeni v kolonije, ki so redko večje od 100 osebkov. Hibernirajo od septembra/oktobra do marca/aprila. Posamezna hibernacijska faza traja do 6 tednov.

Parjenje poteka avgusta v prezimovališčih. En samec lahko oplodi več samic (do 5). Porodniške kolonije so prisotne do 1000 m nadmorske višine od marca naprej. Med tem časom samci živijo posamično, le redki pa so prisotni v porodniški koloniji. Mladiči se skotijo junija v jutranjih urah, še isti dan pa jih samice pustijo v koloniji same z nekaj varuškami (samicami, ki ostanejo tisti večer v zatočišču). Samice nosijo mladiče na trebuščku v letu le ob vznemirjenju ali ob potrebi po zamenjavi zatočišča. Po 20-24 dneh so mladiči sposobni letenja, po 40 dneh pa so popolnoma samostojni. Povprečno doseže 4-5 let, največja dosežena zabeležena starost pa je bila 22 let.

Iz zatočišča pride navadni netopir, ko je že temno. Lovi v parkih, nad polji, travniki oddaljenih 2-6 km od zatočišč. Njihov let je počasen, na 5-10 m višine, občasno tudi bližje tlam. Pogosto pristane na tleh in s podlage pobira plen. Pleni predvsem hrošče (npr. krešiče), kobilice, črčike, veščice in pajke, ki jih najde po presketovalnih zvokih njihovega premikanja.

V porodniških kolonijah se oglašja z vreščanjem. Z ehokokacijimi klici se oglašja v frekvenčnem območju med 62-28 kHz. Ritem klicev je počasen. Najbolje se ehokokajsko oglašanje sliši pri 35 kHz.

V Sloveniji je navadni netopir splošno razširjena vrsta. Skozi Slovenijo poteka severna meja pojavljanja porodniških kolonij v jamah. V južnem delu države sta dve porodniški skupini z okrog 500 osebkoma v Rivčji jami in z 250 osebkoma v Spodnji Klevevški jami. Do leta 2005 so na devetih cerkvenih podstrežjih našli porodniške skupine z več kot 100 osebkoma. Izmed teh sta bili največji koloniji v cerkvi Sv. Martina v Kobiljem in v cerkvi Sv. Marjete v Planini. Večjih skupin navadnih netopirjev na prezimovališčih še nismo opazili.